

Flora op drift

Rattenstaartgras, een blijvertje

Het klimaat verandert, de flora beweegt mee en dan met name in onze steden. In deze vaste rubriek brengt Ton Denters onbekende urbane nieuwkomers onder de aandacht.

Van sommige prille, nieuwe soorten is de vraag hoe het ze zal vergaan. Bij Rattenstaartgras (*Sporobolus indicus* (L.) R.Br.) is wel duidelijk dat dit een blijvertje is. In 2015 werd dit grasje, schijnbaar 'uit het niets', op drie plekken van straat 'geplukt'. Helemaal nieuw voor Nederland is Rattenstaartgras niet. Dat blijkt bij het nazien van de collectie en archieven van het Nationaal herbarium. Het grasje werd adventief vastgesteld op twee (graan)overslagplaatsen (Gorinchem en Waspik) en in een verlaten grindgroeve (Itteren). Het opduiken was indertijd kortdurend, de huidige lichte toont een ander beeld. Op de recente locaties is nu inburgering aan de orde. In Etten-Leur vult Rattenstaartgras de voegen van het plaveisel en toont het haar genegenheid voor het urbane milieu. Ongetwijfeld zal deze soort de komende tijd meer aan het licht komen. Dat kan in principe overal zijn; de recente waarnemingen, inmiddels zeven, komen vanuit het hele land.

Rattenstaartgras is van oorsprong een prairie- en savannegras, afkomstig uit Oost-, Zuid- en tropisch Afrika. De soort is wereldwijd verspreid geraakt in alle tropische tot warme gebieden van Amerika, Australië, Azië tot in Zuid-Europa, met nog een voortdurende opmars. In de Gironde in Frankrijk is het inmiddels een algemeen onkruid in wegbermen en op

In Etten-leur lijkt Rattenstaartgras in te gaan burgeren. Foto: Marc van Soest.

"Dropseed", is de Engelse naam, die verwijst naar de gemakkelijk uitvallende zaden in de bloeiaar. Foto: Ton Denters.

straat. Het grasje floreert op open, verstoorde, bij voorkeur gedraaide plekken in de volle zon. De soort tolereert droogte uitstekend, meer dan menig concurrent. In tropische, warme gebieden is deze plant invasief in droog, open grasland. Bij ons ligt het ideale milieu op straat en in wegranden.

Rattenstaartgras is overblijvend, heeft een wortelrozet en stijve bladen. De plant is 35 tot 90 cm hoog en bloeit van juli tot in oktober. Het grasje is veelvormig; botanici hebben de soort verdeeld in een aantal ondersoorten, die zich lastig laten onderscheiden. Wie zich niet op de details stort heeft het makkelijk. De rechte, lange, ranke bloeiwijze met sterk samengetrok-

In Amerika staat de soort te boek als "Smutgrass" (smetgras); dit vanwege schimmelvlekken die vaak op de bloeiaar optreden (Foto: Ruud van Middelkoop)

ken kleine aartjes geven de plant een karakteristiek uiterlijk. De eenbloemige aartjes zijn opvallend klein, circa 1,8-2,0 mm en de kelkkafjes zijn stomp en veel korter dan het kroonkafje. De vrucht is gemakkelijk uitvallend, vandaar de naam 'Dropseed' in de Britse flora's. Daarnaast is 'Smutgrass' in omloop; een verwijzing naar de roestbruine schimmelvlekken op de bloeieren. In Nederland blijkt dat ook voor te komen. De Nederlandse naam wordt Rattenstaartgras, gelet op de lange, puntige, staartvormige bloeiaar.

Tekst: Ton Denters

Meer urbaan plantennieuws: zie twitter @urbane_natuur